

Col·lectiu Hèlios

Manifest per a una educació RACIONAL

En un moment tan complex en què el món de l'educació és objecte de debat continu, és molt important que com a docents iniciem un procés de reflexió sobre el camí que volem seguir. En aquest context neix el **Col·lectiu Hèlios** com a filial de l'**Associació OCRE** (Observatori Crític de la Realitat Educativa) a les Illes Balears, format per un grup de professionals de l'educació compromesos amb la millora de la qualitat de l'ensenyança i amb la reconstrucció d'un sistema educatiu racional i igualitari.

Davant l'aparició, d'un temps ençà, de noves (i no tan noves) propostes metodològiques a l'aula i innovacions educatives sense evidències científiques que n'avalin l'eficàcia, nosaltres **creim fermament en la importància del retorn als fonaments bàsics de l'aprenentatge**. Com a grup de docents que trepitjam les aules cada dia, no negam la importància, avui dia, d'aplicar noves maneres d'ensenyar i del progrés en l'educació. Ara bé, consideram que aquestes pràctiques "innovadores" han desplaçat injustament l'aprenentatge significatiu, tot posant en perill la formació integral dels nostres alumnes. A més a més, hem observat amb preocupació com la superficialitat d'aquests experiments pedagògics i la manca de profunditat en els continguts han conduït a una davallada significativa del nivell acadèmic, a una pèrdua de rigor i al fracàs en la tasca de formar alumnes competents i crítics, com han demostrat els resultats del darrer informe PISA.

En aquest sentit, el nostre manifest no és només una crida a la reflexió per part de tots els agents implicats en l'educació, sinó també un compromís ferm i decidit amb la millora de la qualitat educativa. Des d'aquest col·lectiu ens comprometem a treballar de manera col·laborativa amb tots els docents, institucions, famílies i agents de la comunitat educativa en general que es vulguin adherir, amb l'objectiu de promoure un canvi i una millora en l'educació. Estam convençuts que això només serà possible mitjançant el retorn als fonaments de l'aprenentatge i desvinculant l'educació de pressions externes que pretenen fer-ne un producte de mercat. Entenem que només d'aquesta manera podrem construir un futur més encoratjador per als nostres alumnes i la societat en general.

Prioritats del **Col·lectiu Hèlios**:

1. Importància del coneixement i dels continguts: l'aprenentatge significatiu i durador només és possible amb una base sòlida de coneixements i continguts acadèmics essencials. Uns fonaments sòlids en lectura, escriptura, càlcul, ciència i

Col·lectiu Hèlios

humanitats proporcionen als alumnes les eines bàsiques per entendre el món que els envolta i per desenvolupar-se com a individus culturalment formats i crítics, capaços d'actuar de manera autònoma i racional. Som partidaris de trobar un **equilibri i una coherència entre tots els elements que conformen l'acte didàctic: objectius, ús de metodologies diverses (siguin innovadores o no), instruments d'avaluació i continguts**. Aquesta integració equilibrada pot proporcionar una base més sòlida per a un aprenentatge significatiu, garantint que els alumnes estiguin ben preparats per afrontar els reptes del món actual.

2. Ús racional de les eines digitals: davant el fracàs de la implementació abusiva de les noves tecnologies a l'educació, instam l'Administració a iniciar un pla per racionalitzar-ne l'ús en els centres educatius. És important plantejar-se per a què utilitzam les eines digitals: afavoreixen realment l'assoliment dels objectius d'aprenentatge? Cal recuperar un **equilibri entre l'ús de la tecnologia i l'ensenyament basat en la interacció directa i la reflexió crítica**. A més, la proliferació de dispositius digitals ha generat una preocupació creixent sobre els efectes negatius de l'exposició constant a les pantalles, ja que afecten la capacitat de concentració, la comprensió lectora i la salut dels joves.

3. Organització curricular per especialitats: la resolució de problemes o el pensament crític no són capacitats generals de pensament, sinó que **es desenvolupen de manera efectiva quan s'associen a coneixements particulars ben organitzats i jerarquitats**, és a dir, de manera integrada dins cada una de les matèries. Quan l'alumne aprèn en un context massa ampli, se sobrecarrega la memòria de treball i es limita l'aprenentatge de coneixements.

4. Avaluació basada en evidències: la manca d'**evidències objectives i estandarditzades per a les etapes d'Infantil, Primària i Secundària** és un dels grans hàndicaps del sistema educatiu a les Illes Balears i a l'Estat espanyol. Aquest fet impedeix que es puguin establir comparacions entre centres de tipologia semblant i es pugui destriar realment on es produeix l'èxit educatiu, entès aquest com el màxim desenvolupament acadèmic (coneixements) i competencial de l'alumnat. També implica que sigui difícil defensar una determinada metodologia de cara a la seva posada en pràctica. La deriva que ha pres el sistema educatiu només es corregirà si disposam d'aquestes evidències, que s'han de recollir, curs rere curs, a tots els centres, sense excepció.

5. Retorn a una formació sòlida dels docents: creim en la importància de la formació contínua del professorat, una **formació**, d'altra banda, **centrada en el coneixement i en la didàctica específica de cada matèria**. Tot i que la

Col·lectiu Hèlios

tendència formativa actual posa l'èmfasi en el benestar emocional, la gamificació a l'aula, les eines TIC, l'ABP, les constel·lacions familiars... el domini dels continguts acadèmics, sens dubte, és la base d'un ensenyament efectiu. Així, cal valorar i promoure cursos i programes que reforcin aquesta perspectiva integral de la formació docent. També encoratjam l'Administració a crear xarxes de col·laboració entre centres educatius per compartir recursos, experiències i pràctiques. La cooperació entre professionals de l'educació és clau per millorar la qualitat de l'ensenyament.

6. Reducció de tasques burocràtiques: la burocratització excessiva en els centres educatius no només redueix el temps disponible del professorat per preparar les tasques diàries amb els alumnes, sinó que també desvia l'atenció de l'objectiu essencial del procés d'ensenyament. Reduir la paperassa als centres educatius és essencial a l'hora de permetre una **pràctica docent més flexible, engrescadora i centrada en les necessitats dels estudiants**, allunyant-se d'una lògica estandarditzada i burocràtica que limita el desenvolupament integral dels alumnes.

7. Recuperació del prestigi de la professió docent: cal retornar la dignitat a la professió docent, escoltar les demandes del professorat i proporcionar les condicions i recursos necessaris perquè pugui exercir la seva tasca amb il·lusió i eficàcia. Sense el respecte i el suport necessaris, és impossible garantir una educació de qualitat. **L'empoderament del claustre com a òrgan col·legiat sobirà** pel que fa a decisions pedagògiques també és bàsic per a una bona convivència i perquè no es creï un sistema de castes que coarti la democràcia interna. Les mostres de menyspreu suposen desànim, estrès i en alguns casos, fins i tot, la deserció professional. És important reconèixer que **els docents són la columna vertebral de l'educació i del futur de la societat**.

8. Inclusió efectiva: defensam una escola inclusiva que garanteixi l'atenció a la diversitat i l'equitat educativa. És necessari dotar els centres dels recursos i suports necessaris per atendre les necessitats de tot l'alumnat, sense excepció. Aquest suport no només implica aportar recursos educatius adequats, sinó també repensar l'organització del sistema educatiu. Consideram que **reduir les ràtios en totes les etapes, amb recursos adequats per atendre les necessitats educatives especials**, pot ajudar molt en aquest sentit. Tot això acompanyat, evidentment, d'un enfocament personalitzat, amb mòduls d'aprenentatge permeables i amb una atenció mentoritzada.

Col·lectiu Hèlios

9. Independència de pressions externes: demanam que es preservi l'autonomia educativa i es limiti la influència de pressions externes en les polítiques educatives. L'**educació** ha de ser **guiada per criteris pedagògics i científics, no per interessos polítics o econòmics**. La mercantilització del sistema educatiu, especialment quan les empreses tecnològiques es converteixen en protagonistes per fer-ne un negoci lucratiu, planteja grans interrogants sobre els veritables objectius de l'educació actual. Aquest enfocament pot conduir a una privatització encoberta de la pràctica docent, fins al punt que les empreses influeixin en les metodologies educatives i en el desenvolupament del currículum.

10. Compromís amb l'avaluació i la transparència: només mitjançant la rendició de comptes i la reflexió crítica podrem millorar contínuament l'educació que oferim als nostres alumnes. Consideram que l'establiment d'unes evidències del suposat desenvolupament acadèmic i competencial que hauria d'assolir cada alumne en finalitzar cada una de les etapes educatives obligatòries (Educació Infantil, Educació Primària i Educació Secundària) ha de servir com a punt de trobada i de consens entre els defensors de metodologies suposadament més innovadores i dels sectors acusats de seguir opcions més tradicionalistes. La proposta és ben clara: una **avaluació diagnòstica al final de cada etapa** amb caràcter no vinculant pel que fa a la promoció i que s'apliqui, sense excepció, tots els cursos a tot l'alumnat dels centres de les Illes Balears.

Aquest manifest del **Col·lectiu Hèlios** representa un compromís ferm amb la millora de la qualitat educativa, tot posant l'èmfasi en la importància dels continguts, el respecte al professorat i la necessitat d'una revisió crítica de les pràctiques pedagògiques actuals. Estam decidits a dialogar i a treballar amb tots els agents del sistema educatiu de les Illes Balears per aconseguir una transformació real, duradora i efectiva de l'educació perquè els futurs membres actius de la societat tinguin una base sòlida de coneixements i esperit crític per desenvolupar-se en un món els reptes del qual són del tot imprevisibles.

**"...Hèlios, semblant als déus immortals,
el qui, infatigable corrent en son carro, il·lumina els homes
i també els eters..."**

Himnes Homèrics (traducció de Joan Maragall)